

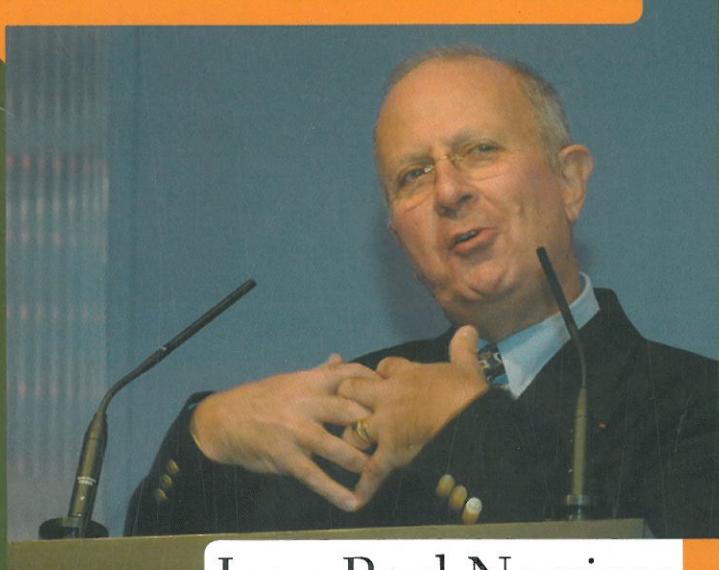
S vrlo istančanom poslovnom vizijom i stečenim obrazovanjem na polju mehaničkog inženjerstva, okrenuo se kompjutorima pridruživši se francuskom IBM-u 1965. godine. U IBM-u proveo je punih dvadeset i sedam godina na odgovornim dužnostima u prodaji, marketingu i menadžmentu u Francuskoj kao i u stranim sjedištima te prestižne tvrtke. S vremenom je postao glavni operativac za IBM Francusku, zatim potpredsjednik IBM-a za Europu i potpredsjednik IBM-a za SAD zadužen za međunarodni marketing svoje tvrtke. Tako visoko zaduženje bilo je po prvi put u povijesti IBM-a dano jednom ne-Amerikancu, što je bio njegov veliki uspjeh. Godine 1992. angažiran je od automobilске kuće Peugeot kao stariji potpredsjednik za prodaju, marketing i kao član Vijeća direktora te tvrtke. Krajem 1993. godine pozvan je preuzeti mjesto predsjednika Uprave DEC-a (Digital Equipment France) te uskoro promoviran za potpredsjednika DEC-a za Europu. Njegovo ogromno iskustvo u multinacionalnim kompanijama učinilo ga je velikim poznavateljem globalne komunikacije i procesa globalne tržišne utakmice. Danas nadzire poslovne procese u mnogim zemljama svijeta za brojne tvrtke. Radi i kao savjetnik i kao predavač. Često putuje svijetom uživajući u sve većoj popularnosti koju stiče u azijskim zemljama. U šali zna reći kako nikada nije ni slutio da će u

Jean-Paul Nerriere se nakon klasičnog studija i studija književnosti u mladosti okrenuo tehničkoj znanosti, završivši magisterij u polju mehaničkog inženjerstva na Ecole Centrale de Paris 1963. godine. Poslijе se na francuskoj Pomorskoj akademiji školovao u polju prava, računovodstva i administracije.

mirovini imati toliko obveza. Zainteresiranost za globalnu komunikaciju potaknulo ga je na razvoj koncepta pod nazivom Globish. U početku (1989. godine) je razvio tu ideju kao pojednostavljenu verziju engleskog jezika namijenjenu boljoj i učinkovitijoj međunarodnoj komunikaciji. U posljednjih nekoliko godina posebno se posvetio Globish-u; dao je više od 150 intervjuja medijima diljem svijeta, napisao šest knjiga za ljudе koji uče Globish na četiri svjetska jezika. Njegov najnoviji proizvod je e-knjiga na internetu pod nazivom "Globish The World Over" (u prijevodu: *Globish diljem svijeta*), a spomenuta se knjiga može u tiskanom obliku naručiti i putem Amazona. Knjiga govori o cijelom konceptu Globish-a. U dva mjeseca otkako je izašla u javnost, prevedena je na mađarski, a do kraja 2010. godine bit će dostupna i na njemačkom, japanskom, ruskom i nizozemskom jeziku. Jean-Paul Nerriere odlikovan je redom viteza Legije časti, najvećim postojećim službenim priznanjem u Francuskoj u znak priznanja za njegov doprinos na polju jezikoslovnih znanosti i globalne komunikacije. Ponosan je također i na činjenicu da je izabrani član Francuskog pomorskog društva (www.academiedmarine.com). A upravo je zahvaljujući jedrenju kao svom najdražem hobiju svojedobno posjetio i Hrvatsku. Više o Globish-u možete saznati na njegovim stranicama www.jpn-globish.com.

GLOBISH

komunikacija budućnosti

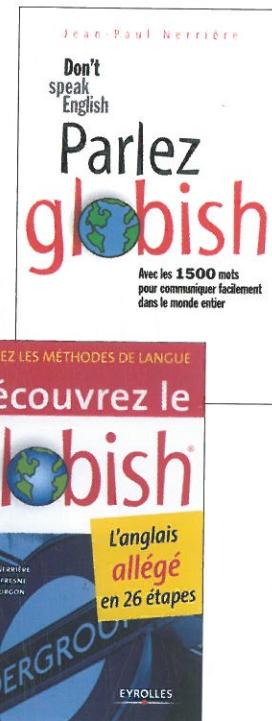

Jean-Paul Nerriere

JEZIKOSLOVNIJE

FOTOGRAFIJE:
privatni arhiv Jean-Paul Nerriere
i arhiv časopis Epoha

Nakon što sam u jednim novinama pročitala članak o čovjeku koji je odlučio izdati knjigu o boljem globalnom razumijevanju između različitih nacionalnosti, istoga trenutka sam odlučila kontaktirati ga. Njegovo je ime Jean-Paul Nerriere i Francuz je. Prema Jean-Paulu, komunikacija trećeg milenija bazirat će se na Globish-u, svojevrsnom svjetskom dijalektu. Jean-Paul bio je vrlo susretljiv i pristao je na intervju sa mnom za časopis *Epoche* koji sam s velikim zadovoljstvom podijelila s našim čitateljima koji će također prije ili kasnije postati govornicima Globish dijalekta.

jezik kojim međusobno komuniciramo svi mi koji nismo anglofoni zapravo uopće nije engleski jezik kakvog poznajemo, već nešto što djelomično zvuči kao engleski

Engleski jezik je zasigurno jedan od jezika koji se u suvremenom svijetu najviše koristi, a mogli bismo reći i to da je engleski jezik zapravo međunarodni jezik i da je kao takav danas postao najrasprostranjenije sredstvo komunikacije sugovornika sa svih strana svijeta. Mogli bismo reći da je u današnjem svijetu svaki čovjek koji ne zna engleski jezik potpuno izgubljen u bilo kojem polju ljudske djelatnosti. Pitam se, što Vas je motiviralo da krenete u realizaciju tako zanimljivog projekta kao što je *“Parlez Globish”*?

Kasnih osamdesetih godina prošloga stoljeća bio sam potpredsjednik tvrtke IBM USA, ili da budem precizniji, bio sam glavna i odgovorna osoba za međunarodni marketing te prestižne tvrtke. Zbog prirode moga posla stalno sam putovao po cijelom svijetu, često boraveći u Tokiju i Seoulu. Trudio sam se da tamo govorim engleskim jezikom, što su također činili i moji kolege i suradnici. Upravo sam za vrijeme tih putovanja došao do jedne vrlo vrijedne spoznaje. Naime, primijetio sam da je moja komunikacija s Japancima i Koreancima puno jednostavnija i učinkovitija od komunikacije Japanaca i Koreanaca sa zaposlenicima naše tvrtke porijeklom iz Engleske ili Amerike koji su zajedno sa mnom dolazili u posjetu našoj tvrtki u tim zemljama. Tada sam došao do zaključka da se slična stvar događa u svim zemljama koje ne pripadaju engleskom govornom području: međusobna komunikacija ljudi iz tih zemalja jednostavno je tekla lakše i međusobno smo se brže sporazumijevali. Došao sam do zaključka da jezik kojim međusobno komuniciramo svi mi koji nismo anglofoni zapravo uopće nije engleski jezik kakvog poznajemo, već nešto što

djelomično zvuči kao engleski, ali u čemu se mi definitivno snalazimo znatno bolje od svih anglofona. Potom sam dodatno oplemenio i usavršio svoje razmišljanje na tu temu, dodao svemu tome još nekoliko mojih opažanja i pretvorio sve to u jednu teoriju, koju sam nazvao *Globish – svjetski dijalekt trećeg milenija*. Engleski jezik zapravo nam nije toliko potreban, jer Globish je sasvim dovoljan za jednu učinkovitu međunarodnu komunikaciju. Globish nam je sasvim dovoljan kako bismo dosegli jednu plodonosnu komunikaciju i kako bismo u njoj uživali. Globish nam pomaže dosegnuti „*prag razumijevanja*”, što je ponekad, kada malo bolje razmislimo, sve što nam uistinu i treba.

Engleski jezik je, zahvaljujući velikim multinacionalnim korporacijama američke ili britanske provenijencije, postao najdominantnijim jezikom na svijetu, pobijedivši u tom smislu sve ostale jezike. Svjetska politika i postmoderno globalizacijski trendovi podržavaju tu pobjedu. Jezici manjih zemalja ugroženi su zbog te činjenice. Neki od tih jezika izumiru, dok su neki već mrtvi. Možete li mi, molim Vas reći kako anglizmi funkcioniraju u svakodnevnom životu francuskog jezika, s obzirom na mas medije, gospodarstvo, politiku i svakodnevni život ljudi?

Francuski jezik pretrpan je riječima koje su proizašle i proizlaze iz engleskog već stoljećima. Ali je i engleski jezik pun riječi koje dolaze iz francuskog, još otkad je William Osvajač postao engleskim kraljem 1066. godine. Francuski je također pun riječi koje svoje porijeklo vuku iz drugih jezika, sa svih strana svijeta. To je način na koji se jezici razvijaju i žive. Jezici privlače riječi i zadržavaju ih. No, ja u tome ne vidim ozbiljnijih opasnosti po moj jezik, niti za bilo koji drugi. Ti su se procesi oduvijek odvijali. Ipak, nepobitna je činjenica da opasnost prijeti onim jezicima koji bi zbog svoje slabe geografske pokrivenosti mogli nestati iz govornog svijeta, jer će ljudima engleski postati najjednostavnije i najprikladnije komunikacijsko oruđe. To se, pak, neće dogoditi s Globish-em. Dopustite mi da Vam demonstriram.

Ako kažem „*Znam kako francuski jezik mogu ponovno učiniti privilegiranim oruđem svjetske komunikacije suvremenog svijeta.*”, svi će, posebno u Francuskoj, reći: „*Divno, molim Te reci nam kako ćeš to učiniti. Napokon ćemo ostvariti prednost nad*

**Globish nam
pomaže dosegnuti
„*prag razumijevanja*”,
što je ponekad, kada malo
bolje razmislimo, sve što nam
uistinu i treba.**

vodećim kandidatom – engleskim.” Ja bih im na to odgovorio: “To je jednostavno, svedite francuski vokabular na 1.500 riječi, budite sretni s dovoljnom razumljivošću, ne stremite metafizičkim raspravama, već se služite jednostavnim rečenicama i osnovnom, ali uvijek ispravnom gramatikom.” Tada bi svи u jedan glas povikali: “On želi usmrtiti naš jezik! To je neprihvatljivo.” Isti ti ljudi koji bi to povikali bi s lakoćom prihvatali činjenicu da, kada im predložim da bih to isto učinio s engleskim jezikom, tom jeziku niti najmanje ne bih pomogao. U konačnici cijelog tog procesa, ja pomažem u spašavanju francuskog, hrvatskog i mnogih drugih svjetskih jezika koji su danas ugroženi prevlašću engleskog, ali zato nikada neće biti ugroženi Globish-em. Razumijete li zašto je u vašem najboljem interesu podržati Globish? To ćete svakako učiniti ako držite do kulture vaše zemlje i vašeg jezika.

Rekli ste da Globish doprinosi očuvanju i purifikaciji francuskog jezika koji je prepun angлизama. Hoće li Vaš revolucionaran projekt “Parlez Globish” doista biti u stanju pomoći u očuvanju raznih lokalnih kultura i jezika diljem svijeta te spriječiti sveopću prevlast i dominaciju engleskog jezika? Upravo sam Vam rekao što mislim o tome. Da, Globish će po mom sudu dramatično smanjiti i ograničiti sveopći utjecaj engleskog jezika. No, Globish ne može spriječiti invaziju anglosaksonske kulture putem mas medija. Američki televizijski programi nas napadaju sa svih strana, posvuda šireći viziju svijeta posve strang našim lokalnim kulturama, ali taj se proces često odvija mimo našeg opažanja, posebno u zemljama kao što je Francuska gdje se spomenuti medijski sadržaji prevode na francuski kako bi zvučali savršeno francuskoj publici.

Biste li definirali Globish kao novi umjetan jezik, ili kao pojednostavljeni komunikacijsko oruđe za što lakše sporazumijevanje između raznih naroda?

Kao prvo, Globish nije jezik. Jezik je pokretačka snaga jedne kulture. On obično u sebi nosi kulturno i povjesno naslijeđe. Jezik zapravo na sebi svojstven način oblikuje i način našeg razmišljanja i ponašanja, on je jednom riječju DNK zapis po-

jedine kulture. Globish nema takvih ambicija, on je samo oruđe za lakšu međunarodnu komunikaciju. Globish je jednostavno oruđe, pa kao takvo treba samo jednu neznatnu investiciju kako bi ga ljudi svladali do potrebne razine.

Globish nije jezik.
... on je samo oruđe za lakšu
međunarodnu komunikaciju

Globish zadovoljava sve naše potrebe i dovoljan je za komunikaciju o svemu, o čemu god da se radi i koju god potrebu čovjek trenutno ima. Možda nije uvijek dovoljno elegantan u svom pristupu, ali zato izvrsno služi svojoj temeljnoj svrsi, a to je što brže i bolje sporazumijevanje između ljudi. I, što je najvažnije,

Globish, za razliku od Esperanta – nije umjetan jezik. On proizlazi iz opažanja da neku vrstu engleskog jezika govore ljudi u svim krajevima svijeta. Umjesto da se borimo protiv te realne činjenice i sanjamo o nečem boljem i drugačijem, mi pokušavamo upravo od te činjenice stvoriti prednost za sve ljude diljem svijeta. Svi mi od te činjenice možemo i te kako profitirati. Nije li bolje razmišljati o svim prednostima koje nam taj naš zajednič-

ki izričaj može donijeti? Engleski se govori i ovdje i тамо, i у Francuskoj, и у Hrvatskoj; razmislimo još jednom: koja je najbolja stvar koju s obzirom na tu činjenicu možemo napraviti?

Kako sam i sama po struci profesorica engleskog i talijanskog jezika i književnosti, a uz te strane jezike govorim ih još nekoliko, tako mi se sviđa cjelokupna ideja Vašeg projekta. Sigurna sam da će govornicima raznih jezika Vaš priručnik biti jednako interesantan i izazovan. I ja bih ga voljela čitati na raznim jezicima. Možete li mi reći kako su francuski jezikoslovci prihvatali Vaš priručnik te kako su Vas primili lingvisti ostalih zemalja svijeta?

Priručnik će biti na policama knjižara u ponедjeljak 30. svibnja, a reakcije kojima sam do sada svjedočio svodile su se na ljudi koji su imali prigodu pročitati naš rukopis. Govoreći o tim ljudima, oni su naš priručnik ocijenili vrlo inovativnim. Razlog tome je između ostalog i činjenica da su ga sastavila tri vrlo specifična autora:

- Jedan od nas često se služi engleskim, ali nikada nije bio učitelj (ja);
- Drugi je učitelj u Francuskoj i čvrsto vjeruje u originalnost Globish-a;
- Treći je učitelj u Quebecu.

Globish proizlazi iz opažanja da neku vrstu engleskog jezika govore ljudi u svim krajevima svijeta.

Umjesto da se borimo protiv te realne činjenice i sanjamo o nečem boljem i drugačijem, mi pokušavamo upravo od te činjenice stvoriti prednost za sve ljude diljem svijeta.

Svaki od nas trojice imao je na umu drugačije ideje. Izmijenivši nekoliko tisuća e mailova, uspjeli smo se oko svega dogovoriti. Ali, naša knjiga nije samo još jedan u nizu već postojećih priručnika kakve obično piše jedan učitelj. Pokušali smo, kako sam rekao, objediniti sve naše ideje na jednom mjestu. Autor iz Quebeca imao je na umu neke ideje o izgovoru za kakve francuska publika, koliko ja znam, nije nikada čula.

Originalna verzija knjige "Parlez Globish" (Govori Globish) izdana je prije godinu dana. Ne radi se o priručniku. U knjizi razvijamo i objašnjavamo teoriju. Knjiga daje čitateljima samo osnovne recepte za funkciranje našeg koncepta. Ona objašnjava mogućnosti Globish-a, kao i posljedice koje bi mogao imati na engleski jezik i ostale jezike svijeta. Knjiga je vrlo toplo primljena u Francuskoj, ali i u brojnim drugim zemljama svijeta. Sada je u procesu prilagodbe na talijanski, španjolski i korejski jezik. Moj je prioritet i velika želja tiskati knjigu na engleskom, kineskom, japanskom i portugalskom jeziku, ali to tek trebamo realizirati. Svi su svjetski jezici meni jednak interesantni, a Vi biste trebali razmisliti o tiskanju naše knjige u Hrvatskoj. U Francuskoj i svijetu je njezin izlazak na tržište popratilo više od 60 medija, što smatramo velikim uspjehom. Većina prikaza našeg koncepta bila je pozitivna i blagonaklona, osim jednoga koji se dvojbeno izrazio o Globish-u. Za Vašu informaciju, učitelji u Francuskoj dijele se na dvije grupe. S jedne strane imate one učitelje koji vjeruju da je njihov glavni zadatak pomoći djeci u pronalaženju svojeg idealnog mjesta na ovome svijetu, pomoći im u traženju posla u ovom složenom svijetu – i upravo su oni ti koji me svesrdno podržavaju. A s druge strane imate i učitelje koji misle da je njihov glavni zadatak proširiti djeci horizonte i pomoći im u otkrivanju predivne engleske kulture, ostavljajući sve ostalo njihovim budućim poslodavcima na kojima će biti odgovornost da ih strukovno istreniraju na engleskom jeziku. Ova druga grupa nastavnika uglavnom je ravnodušna prema našem projektu. Nismo na istoj valnoj dužini, nemamo iste ciljeve i oni upravo zbog toga ponekad znaju biti vrlo neprijateljski raspoloženi prema nama, kada uđemo s njima u raspravu.

Kako su poslovni ljudi prihvatali Globish u Francuskoj?

Prihvatali su ga s velikim interesom na individualnoj razini.

Sada smo objedinili nekoliko aktivnosti vezanih uz Globish:

- koncept koji smo predstavili u prvoj knjizi pod nazivom "Parlez Globish" ("Speak Globish" – u prijevodu: Govori Globish);

- priručnik koji ljudima pomaže ovladati Globish-em za šest mjeseci pod nazivom “Découvrez le globish” (“Discover Globish” – u prijevodu: Otkrij Globish), naša druga knjiga;
- tu je i kompanija s nekoliko stotina učitelja engleskog jezika koji djeluju u velikim kompanijama, provodeći tečajeve Globish-a (“Westmill” u Parizu);
- razvili smo i software pod nazivom “Glolexis” (izgradila ga je francuska tvrtka “Diagonal”) koji ljudima pomaže pisati na Globish-u. Software funkcioniра tako da upišete riječ na engleskom, a sustav podcrtava riječi koje koristimo, a koje nisu dio službenog vokabulara Globish-a. U rujnu će sustav automatski nuditi sinonime koji će zamijeniti pojedinu riječ, u slučajevima u kojima to bude moguće, naravno. Jer, ima i slučajeva gdje moramo umjesto sinonima ponuditi svojevrsno objašnjenje ili definiciju, jer nema druge alternative.

Sa svim ovim aktivnostima, naša kompanija je u mogućnosti dovesti zaposlenike bilo koje tvrtke do razine izvrsnog služenja Globish-em za točno šest mjeseci. Sva korespondencija unutar tvrtke i izvan nje bit će na Globish-u te kao takva savršeno razumljiva svima, kako zaposlenicima pojedine tvrtke, tako i njihovim suradnicima u drugim institucijama i kompanijama. Možeš li samo zamisliti koja će to ušteda biti u smislu vremena i novaca? Sada upravo počinjemo s promotivnim aktivnostima naše tvrtke. Ja sam sve naše aktivnosti u cjelini predstavio Airbus-u prije tjedan dana i ljudi su bili jako zainteresirani za naš program, ali i nemalo iznenadeni svime time. Moram nastaviti tim putem i pokušati doprijeti do cijelog poslovnog svijeta, a za to će mi biti potrebno puno vremena!

U kojim zemljama se može nabaviti priručnik Globish-a i gdje je on do sada stekao najveću popularnost i zbog čega?
 Priručnik (knjiga broj 2) izaći će iz tiska na francuskom jeziku do 30. svibnja 2005. godine, a tu su i prijevodi koje tek moramo zatražiti. Medijska pokrivenost našeg projekta diljem svijeta zadivljujuća je. Druga knjiga medijski je izvrsno popraćena, zajedno s cijelim konceptom i prvom knjigom u mnogim zemljama svijeta. Najveće uzbuđenje pri susretu s našim projektom doživjeli smo u Italiji, Argentini, Čileu, Brazilu, Koreji i SAD-u. Istina je da medijski nismo pokrili Španjolsku, ali smo se zato predstavili u Argentini i Čileu. Londonski dnevni list *The Times* i televizijska postaja BBC popratili su cijeli koncept i prvu knjigu, ali to nije rezultiralo ogromnim povećanjem e-mail-ova na našim stranicama. Možda su naši britanski susjedi manje

Možda su naši britanski susjedi manje zainteresirani za naš projekt od ostatka svijeta, ili jednostavno ne osjećaju da će im to biti potrebno. Bojim se da će se u konačnici pokazati da su po tom pitanju bili u krivu.

zainteresirani za naš projekt od ostatka svijeta, ili jednostavno ne osjećaju da će im to biti potrebno. Bojim se da će se u konačnici pokazati da su po tom pitanju bili u krivu. Neki Amerikanci smatraju da će naš koncept biti izrazito koristan njihovim sugrađanima, što su mi izričito i vrlo decidirano potvrdili.

Kada planirate svoj projekt predstaviti hrvatskoj javnosti?

Nadam se da će te Vi to uskoro učiniti. Ja obožavam Vašu zemlju. U njoj sam proveo tri čarobna ljeta, jedreći vašom predivnom obalom. Ono što mi je potrebno to su: izdavač i netko tko dovoljno dobro zna francuski jezik i poznaje francusku kulturu kako bi razumio moju knjigu te kako bi mogao na najbolji način zamijeniti ilustracije tipične za francusko društvo sličnima – tipičnima za hrvatsko društvo. Idemo to napraviti!

Od koliko se riječi sastoje Globish?

Globish se sastoji od 1.500 riječi. Lista se može skinuti s web site-a www.jpn-globish.com. To je zapravo mnogo riječi, jer mnoge engleske riječi u komunikacijskom procesu postaju druge riječi te u svom novom ruhu postaju sasvim legitimne unutar Globish izričaja. Na primjer, riječ "care" (briga, skrb) daje nam cijeli niz riječi: *careful* (pažljiv, oprezan), *carefully* (pažljivo, oprezno), *carefulness* (pričuvost), *careless* (nemaran, nepažljiv, neobazriv), *carelessly* (nemarno, nepažljivo, neobazrivo), *carelessness* (nehat, nemar), i tako dalje. Mnoge smo riječi, pak, namjerno izostavili s našeg popisa, jer nam je glavni cilj staviti naglasak na jednostavnost komunikacije. Na primjer, koristeći se Globishem, čovjek neće koristiti englesku riječ "*nephew*" kada govori o svom nećaku, jer je to pre komplikirano velikom broju ljudi na svijetu. Umjesto spomenute riječi, govornik Globisha će se o svom nećaku vjerojatno izraziti govoreći o njemu kao o "*sinu njegova brata*" (*the son of my brother*). Budimo iskreni, u smislu preciznog izraza smisao nije izgubljen. Kada se jednom čovjek navikne na takvu simplificiranu komunikaciju, ona se počinje automatski odvijati.

Prema kojim gramatičkim pravilima funkcioniра Globish?

Prema engleskoj gramatici. Ništa više. Globish nije nepravilan engleski. Prije bismo mogli reći da se radi o jednoj verziji

pojednostavljenog engleskog, *English light*, kako ga ja volim zvati. Preporučujemo uporabu jednostavnih rečenica, ali sva-ka je od njih sastavljena po pozna-tim pravilima. Kako su te rečenice kraće od uobičajenih, samim time su i manje zamršene, jednom riječ-ju jednostavnije.

Koji je glavni cilj Globish-a i kako zamišljate njegovu budućnost, od-nosno kakvi su Vaši budući planovi vezano za ovaj interesantan projekt?

Cilj nam je proširiti Globish kako bi postao službenim jezi-kom koji će nam svima olakšati i pojednostaviti život te koji će u komunikacijskom smislu izjednačiti sve ljude širom svi-jeta. Globish ni u kom slučaju nije jednostavniji nekom Eng-glezu ili Amerikancu nego što je meni ili Tebi. Možda će jed-noga dana Globish biti prihvaćen od strane Europske unije ili Ujedinjenih naroda, ili bilo kojeg drugog međunarodnog tijela, kao održiva komunikacijska alternativa. Siguran sam da bi Globish vrlo brzo i u velikoj mjeri povećao učinkovitost međunarodnih organizacija. A, nacionalni jezici kao što je to francuski, teško da bi svemu tome mogli naći neku zamjerku: naime, cijeli taj komunikacijski proces svima njima ostavlja ve-liki prostor unutar kojeg i oni ukoliko to žele mogu imati vrlo snažan i predivan utjecaj.

Globish nije nepravilan engleski. Prije bismo mogli reći da se radi o jednoj verziji
pojednostavljenog engleskog,

Časopis Epoha broj 52/53, srpanj/kolovoz, 2005. godine

Buđenje azijskih divova nije daleko

Kako biste Vi definirali globalizaciju? Koje su po Vama njezine dobre, a koje loše strane?

Definicija globalizacije koja je danas prihvaćena u najvećem broju slučajeva je ona koja opisuje globalizaciju kao bezgraničnu pokretljivost svih mogućih gospodarskih sastojaka prosperiteta, a to su: kapital, tehnologija, rad, roba, proizvodi i usluge, usporedo s našom težnjom za njima, diljem cijelog svijeta. Taj trend, međutim, ni u kom slučaju nije nešto novo.

**Definicija globalizacije
koja je danas prihvaćena u
najvećem broju slučajeva**
je ona koja opisuje globalizaciju
kao bezgraničnu pokretljivost svih
mogućih gospodarskih sastojaka
prosperiteta, a to su: kapital,
tehnologija, rad, roba, proizvodi i
usluge, usporedo s našom težnjom za
njima, diljem cijelog svijeta.

Ali, radi se o tome da je u posljednje vrijeme taj trend dostigao takve proporcije i tako snažan utjecaj na gospodarstvo svih zemalja svijeta, da je danas svatko svjestan toga utjecaja, jer ga svatko vrlo lako može vidjeti, od njega imati koristi, ili, pak, osjetiti da zbog tog utjecaja pati te da ga on na neki način ošteće. Krajem prošloga stoljeća, većina visoko kvalitetnog guano gnojiva bila je dopremana s čileanskih obala i otoka europskim farmeरima. To je uvelike povećalo njihovu produktivnost, što je njih

neizmjerno veselilo. Ali, taj njihov uspjeh odvijao se na račun drugih ljudi čiji proizvodi za gnojidbu na bazi već uvriježenog i nedovoljno kvalitetnog stajskog gnojiva više nisu bili toliko traženi. Bili su to počeci tržišnog natjecanja tipičnog za suvremene globalizacijske procese, ali termin globalizacija tada nije

još bio do kraja utemeljen, a cijeli fenomen globalizacije još je uvijek bio marginalan i nedovoljno jak kako bismo se zabrinjavali zbog malog broja ljudi koji bi tom istom globalizacijom mogao biti pogoden. Danas je to uobičajeni globalni tijek događaja. Razvoj proizvoda ili usluga može se organizirati bilo gdje u svijetu. Dijelovi i pod-dijelovi proizvoda moraju biti izvorno proizvedeni u najmanje skupim područjima, ili će u protivnom određeni proizvod biti preskup, neće se moći natjecati na tržištu, neće biti dovoljno konkurentan i neminovno će doživjeti trenutni tržišni neuspjeh. Za postizanje što veće učinkovitosti, usluge koje zahtijevaju naporan rad u velikom broju slučajeva moraju biti usmjerene prema građanima zemalja jeftine radne snage. Prije samo trideset godina, tehnologija još uvijek nije omogućavala ostvarenje svih tih mjera što učinkovitijeg globalnog poslovanja. Danas je jednako ostvarivo organizirati pozivni centar u Bangaloreu, kao što je i u Parizu, a troškovi organiziranja istog, kao što dobro znamo, nisu jednaki u dva spomenuta slučaja. Telekomunikacije i informacijska tehnologija danas omogućavaju organizacijama uslugu trenutnog odgovora o čemu nismo mogli ni sanjati u 1970.'im godinama. Nema više povratka na staro. Nije više moguće napraviti korak unatrag. Taj korak čovječanstvo neće više nikada napraviti. Svet više nikada neće biti onakav kakav je bio kada smo mi bili mladi. To je izvrsno za potrošače, za osobe koje kupuju određene proizvode, tj. koji su ciljna grupa određenih usluga. To je istovremeno jako loše za našeg zemljaka, susjeda ili prijatelja koji je još do jučer običavao smisljati, razvijati i proizvoditi slične proizvode i usluge te ih prodavao na lokalnoj razini, ili koje je dostavljao obližnjim destinacijama. Danas su cijene proizvoda i usluga lokalnih proizvođača znatno više od globalnih, što neminovno vodi padu lokalne proizvodnje. Kao posljedica, to se odražava na trenutno sretnog kupca nekih proizvoda i korisnika nekih usluga. Ukoliko on to želi, on će doprinijeti boljšiku svoje zajednice kupujući njihove nešto skuplje proizvode i usluge i spriječiti da njegovi susjedi i prijatelji ostanu bez posla. No, ukoliko ne želi plaćati visoku cijenu njihovih proizvoda i usluga, on će se odlučiti na jeftine globalne proizvode, što će u konačnici rezultirati propadanjem lokalne zajednice, propadanjem lokalnih tvrtki i gubitkom posla njegovih sugrađana. Taj isti sretan kupac proizvoda i usluga u

Za postizanje što veće učinkovitosti, usluge koje zahtijevaju naporan rad u velikom broju slučajeva moraju biti usmjerene prema građanima zemalja jeftine radne snage.

**To je izvrsno za potrošače ...
To je istovremeno jako loše za našeg zemljaka, susjeda ili prijatelja ...**

konačnici će morati snositi troškove propadanja svoje zajednice, doprinoseći općem boljitku putem raznih davanja i poreza te puneći proračun za pomoć nezaposlenima. Koliko je u tom smislu on doista sretan zbog tih konkurentnih cijena, prosudimo sami. Jer, ne zaboravimo, svatko od nas može postati žrtvom globalne tržišne utakmice. Ali, sve u svemu, kada uzmemu u obzir cjelokupan učinak globalizacijskih procesa, mogli bismo reći kako oni ipak u konačnici svima nama pomažu u napretku na svjetskoj razini. Stvara se bogatstvo, vrijedni proizvodi i usluge postaju dostupni većem broju ljudi po što nižim cijenama. Zemlje jeftine proizvodnje, jeftine radne snage i jeftinih sirovina pretvaraju se u nevjerojatno snažne kandidate za novo globalno gospodarsko vodstvo, jer će na taj način imati brži i povoljniji pristup društveno-gospodarskom razvoju i kulturi. Neki ljudi u tim zemljama danas zbog toga nedvojbeno pate,

ali će zato njihova djeca od toga znatno profitirati.

Istovremeno, ova evolucija prisiljava najnaprednije zemlje svijeta da se usredotoče na ono u čemu su još uvijek dovoljno dobri i kompetitivni. Trenutno su njihove razine obrazovanja još uvijek u uskoj vezi s bogatstvom i viškom koji im stoji na raspolaganju te u tome leži njihova šansa: u složenosti kombiniranog s naprednim mozgovnim i obrazovnim sadržajima. Kako te nacije naprednih zemalja više ne mogu sudjelovati u teškim i napornim manualnim poslovima s neznačajnim intelektualnim naporima,

o njima samima ovisi hoće li zadržati kvalitetu u moždanom području. Kada već nisu u stanju voditi tvornice u vrlo konkurventnim gospodarskim uvjetima, ne preostaje im ništa drugo nego usredotočiti se na osmišljavanje i dizajniranje proizvoda te otvaranje tvornica koje će biti locirane u zemljama jeftinije proizvodnje, radne snage i sirovina. Tome danas svjedočimo. A, koliko dugo to može funkcionirati na taj način, to ćemo tek vidjeti. Očito poprilično dugo, jer je taj nesrazmjer između siromašnih i bogatih zemalja toliko velik da ga je nemoguće premostiti preko noći. No, taj jaz, na svu sreću, ipak neće vječno trajati. Zemlje Trećega svijeta u budućnosti sasvim sigurno neće više htjeti živjeti u siromaštvu i podređenom položaju, u njima će se probuditi apetiti za boljim životnim stilom te će u skladu s tim raditi na tome da se svakoga dana pomalo penju za letvici više na ljestvici njihovog društvenog i ekonomskog uspona. Na početku Drugog svjetskog rata Japan je također bio zemlja jeftine proizvodnje i radne snage, ali ujedno i zemlja velikog

Taj isti sretan kupac ... u konačnici će morati snositi troškove propadanja svoje zajednice

potencijala, snažne energije, velikih ambicija i najveće spremnosti na naporan rad od svih zemalja tadašnjega svijeta. Rad je tada u Japanu doista bio jeftin, ali je s vremenom ponajviše zahvaljujući brzom tehnološkom razvoju i ambicijama Japanača, Japan postao zemlja vrlo skupe radne snage, pa su japanski proizvođači počeli tražiti jeftinu radnu snagu u obližnjim zemljama. Postepeno su se sve intenzivne i jeftine radne aktivnosti proširile na obližnje otočne zemlje, a kasnije i na cijeli azijski kontinent. Japan je već dugi niz godina zemlja skupe radne snage. Iste naporne radne aktivnosti svakodnevno napuštaju i napuštati će ostale azijske zemlje u razvoju kako bi se smjestile u manje skupe zemlje kao što je napr. Malaysia. Za očekivati je da će se isti procesi nastaviti odvijati u svim azijskim zemljama. U samo jednoj generaciji Japan je u potpunosti promijenio svoj status. Mi ćemo poživjeti dovoljno dugo da svjedočimo usponu Narodne Republike Kine koja više neće htjeti podnositi podređeni položaj u odnosu na zapadne zemlje čiji uspjeh se bazira na niskim troškovima proizvodnje u zemljama Trećeg svijeta kamo su preselili svoje proizvodne pogone. Ali ni Kina, kao ni ostale zemlje Trećeg svijeta neće u budućnosti moći zadržati nisku cijenu radne snage na temelju koje danas dobivaju poslove od zapadnih zemalja, jer će i tamo radna snaga s vremenom docići adekvatnu cijenu. Kinezzi čvrsto vjeruju u to proročanstvo i vrlo se marljivo spremaju na taj trenutak obrazujući se i ulažući u nove tehnologije koje već sada oblikuju novo stoljeće.

Sve te situacije će se s vremenom iznivelirati i unatoč tome što je globalizacija danas u mnogočemu bolna, ona to sigurno neće biti u budućnosti. Kada jednoga dana naši praunuci budu čitali o tome koliko je naša generacija bila zabrinuta zbog svih neuravnoteženosti na prijelazu u treći milenij, njima će to zasigurno biti vrlo teško shvatljivo. Za njih, u retrospektivi, naše će odupiranje globalacijskim procesima biti nepojmljivo. Najbolje što možemo učiniti kada se susretнемo s nekim novim trendom ili novim običajima je da ih pokušamo shvatiti i organizirati, dovesti u red, a ne da se neizostavno svim trendovima unaprijed suprotstavljamo bez dubinskog i dalekosežnog propitivanja i promišljanja.

Kada jednoga dana naši praunuci budu čitali o tome koliko je naša generacija bila zabrinuta zbog svih neuravnoteženosti na prijelazu u treći milenij, njima će to zasigurno biti vrlo teško shvatljivo.

amerikanizacija će
postepeno biti, unatoč
pritajenoj dozi gorčine,
priznata i opće-
prihvaćena
od strane svih
ne-Amerikanaca

Smatrate li i Vi kao većina stručnjaka da je *globalizacija* u određenom smislu *amerikanizacija* i kako biste Vi objasnili doživljaj globalizacije kao amerikanizacije?

Sjedinjene Američke države su, bez dvojbe, vodeća vojna i gospodarska sila suvremenog svijeta. Njihov jezik, engleski, ili ona sužena, pojednostavljena verzija tog engleskog – dovoljna za primarnu komunikaciju među ljudima, postao je univerzalno prihvaćen kao opće komunikacijsko sredstvo diljem svijeta. Ako se trenutni trendovi nastave, NR Kina će biti sljedeća vodeća svjetska sila do kraja 2026. godine, za dvadesetak godina. Ali, kada se to dogodi, dominantan utjecaj SAD-a još uvjek će biti u velikoj mjeri prisutan. Vodeći kineski biznismeni će tada komunicirati s njihovim kolegama sa svih krajeva svijeta na engleskom, a ne na mandarinskom jeziku, ako ni zbog čega drugog, onda zbog toga što će na engleskom svi oni zvučati dovoljno tečno i razumljivo i neće im za tu osnovnu komunikaciju biti potrebno ništa drugo. Računovodstvena praksa uskladit će se s uvjetima i očekivanjima Wall Street-a, ako ni zbog čega drugog, onda zbog toga da bude prisutna na newyorškoj burzi i nitko neće željeti ništa drugo, zašto i bi? Tehnike menadžmenta i dalje će biti pod snažnim utjecajem “američkog načina provedbe raznih procesa na najbolji mogući način”, ako ni zbog čega drugoga, onda

zbog toga što su Amerikanci u tome doista vrlo jasni, pouzdani i učinkoviti. Mogli bismo reći da će amerikanizacija postepeno biti, unatoč pritajenoj dozi gorčine, priznata i opće-prihvaćena od strane svih ne-Amerikanaca. Prisjetimo se ovom prigodom i činjenice da je u razdoblju između 1715. i 1815. godine Francuska bila vodeća svjetska sila. Francuska je osiguravala dostatnu pomoć za trinaest britanskih kolonija u Americi kako bi osigurala njihovu pobjedu u ratu za neovisnost (1775.–1783.). Francuska je u to doba bila centar demokratskog razmišljanja, kolijevka rađanja filozofije demokracije. To je doba nazvano “*le siècle des lumières*”, doba prosvjetiteljstva, doba preispitivanja i redefiniranja društvenog poretku te čovječnosti kao takve. Svi vodeći europski lideri u tom su razdoblju govorili francuski: ruska carica Katarina II Velika, pruski kralj Friedrich II, i tako dalje. Svi su oni pisali francuskim filozofima, pozivajući ih na boravak u njihovim dvorcima. Ne podsjeća li nas to na današnju Ameriku? Tko danas, dvjesto godina kasnije priznaje tu važnu ulogu koju je moja zemlja odigrala u svjetskoj povijesti? Koliko se često svatko od nas sjeti te činjenice? Jesmo

li imali utjecaj na cijeli svijet? Sigurno da jesmo. Je li on trao? Jedno je sigurno, bio je to snažan utjecaj i predstavljao je velik doprinos izgradnji demokracije Zapadno-Europskih zemalja, ali i na mnoge druge zemlje diljem svijeta. Osjeća li netko danas taj utjecaj koji je Francuska imala u prošlosti? Kakav je njezin utjecaj na ostatak svijeta danas? Sumnjam da itko može reći da je on danas toliko snažan koliko je bio nekada. Kao posljedicu globalizacije kao dugoročnog procesa, mogu prihvatići činjenicu da je neki povezuju s amerikanizacijom, ali povijest će dokazati da to u dubinskom smislu i dugoročno gledano nema veze s pravim stanjem stvari. Svaka će zemlja dobiti svoju šansu na globalnoj pozornici i imat će prigodu utjecati na globalizacijske procese sa svojim osobitostima, na sebi svojstven način. Svako vremensko razdoblje donosit će u te procese nešto novo kako bi baš sve zemlje na svijetu dobile svoju šansu za nastup na toj pozornici. Globalno će selo postati mjesto gdje će svi običaji biti jednako dobro prihvaćeni i dobrodošli. Nema potrebe za trajnom prilagodbom američkom načinu realizacije svih stvari, a ako danas i svjedočimo tom usklađivanju s "američkim načinom", ne brinimo se previše zbog toga, jer ništa nije vječno, pa tako ni ta prilagodba "američkom načinu" ne može i neće trajati zauvijek, uvjeren sam u to. Za sto godina, nitko više neće globalizaciju doživljavati kao nus proizvod SAD-a, već će ju doživljavati kao zajedničko dijete sviju nas.

Možete li mi reći što mislite o kulturnoj dimenziji globalizacijskih procesa i o utjecaju tih procesa na lokalni identitet i tradiciju?

Ako vjerujemo da je američki utjecaj vrlo važan u današnjem svijetu, tada također moramo prihvatići činjenicu da je njihov kulturni utjecaj zapravo minimalan. Na to me jednom prigodom upozorio ambasador jedne europske zemlje pri UNESCO-u. Amerika nema dovoljno snažne i vrijedne kulturne sadržaje koji bi mogli biti prijetnja nacijama Starog kontinenta i ostatku svijeta. Moramo priznati da Amerikanci imaju impresivnu kulturnu produkciju u suvremenom svijetu, ali kultura se ponajviše temelji na tradiciji i naslijeđu. Kada govorimo o kulturi, ne govorimo samo o nezaustavljivoj bujici produkcije, već puno više o nekim zalihami i temeljima na kojima je nastala određena kultura. Većina Amerikanaca mogla je samo pri dolasku u SAD donijeti dijelove svog kulturnog naslijeđa koje su

Za sto godina, nitko više neće globalizaciju doživljavati kao nus proizvod SAD-a, već će ju doživljavati kao zajedničko dijete sviju nas.

ostavili za sobom u svojim matičnim zemljama odlučivši emigrirati u SAD. Prvi doseljenici bili su se otisnuli na novi kontinent kako bi izgradili novu, bolju budućnost, novu naciju te jednu sasvim novu i drugačiju kulturu. Danas njihovi potomci iz te iste Amerike izvoze najsnažniji američki proizvod ikad, a to je "američki način života", prije nego američku kulturu. Plavi traper, žvakaće gume, kola pića, tenisice i ostalo nisu dio kulture, već simboli svakodnevnog lagodnog života. Opasnost, kao što sam već rekao, ne vidim u kulturnoj invaziji koju proizvodi globalizacija, već u nečemu sasvim drugom, a to je opasnost invazije američkog načina života na ostatak svijeta. Američki televizijski sadržaji najpodmuklje su oružje te invazije koje smo mogli zamisliti. Nakon što je video bezbroj takvih sadržaja, svaki drugi beznačajni mladi kriminalac na francuskom će se sudu bez razmišljanja obratiti sucu riječima: "your Honor", jer je taj izraz čuo u američkim filmovima, a ne koristeći se njegovom pravom titulom na francuskom: "Monsieur le Juge", kako bi trebao. Oni se koriste američkim titulama u francuskom zakonodavstvu. Je li to moguće? Da! Jer, dok su upijali spomenute medijske sadržaje crpeći iz njih razne izraze, istovremeno su iskopirali i model ponašanja po uzoru na američke medijske obrasce. Ostatak svijeta putem medija poput spužve upija američke izraze, američke oblike ponašanja u raznim situacijama te američke načine oblikovanja društvenih i privatnih odnosa.

Opasnost ne vidim u kulturnoj invaziji koju proizvodi globalizacija, već u nečemu sasvim drugom, a to je **opasnost invazije američkog načina života na ostatak svijeta.**

Na taj način dolazi do gore spomenutog ponašanja kriminalaca i formiranja njihova specifičnog odnosa prema zakonodavnim ti-jelima. Dok nehajno sjedimo u našim naslonjačima i bezbrižno gledamo američke filme ili zabavne emisije, u nama se latentno formiraju univerzalni amerikanizirani obrasci za odnose između kriminalaca i sudaca, lopova i policajaca, djece i roditelja, učenika i učitelja, majke i oca... S obzirom na sve to, sva djeca svijeta postaju u svom ponašanju slična, baš kao što svi odrasli ljudi počinju prihvaćati američki način obavljanja svih mogućih zadataka i ophođenja s ljudima. Taj američki način postaje normalan i općeprihvaćen univerzalan propis standarda. A kada usporedimo troškove američkih tv programa s lokalnim, uviđamo njihovu ogromnu razliku i udaljenost koju ćemo teško moći premostiti. Radi se o toliko velikim udaljenostima

da je teško zamisliti kako je moguće boriti se protiv tog fenomena. Za mene je ta situacija više nego zabrinjavajuća, ali ona nema toliko veze s gospodarskom globalizacijom o kojoj razgovaramo ovom prigodom, već, kao što sam rekao, s invazijom "američkog načina života" na sve naše lokalne načine života.

Kako Vi, kao pionir suvremenog korporativnog svijeta gledate na budućnost, s posebnim osvrtom na multinacionalne korporacije u kojima ste stekli veliko iskustvo i čiji rad nedvojbeno dobro poznajete?

Multinacionalne kompanije će zadržati, ali i ojačati svoje dosadašnje pozicije. One su te koje vode globalnu poslovnu igru. One su te koje određuju pravila poslovnog ponašanja i provođenja "poslovnih procesa na najbolji mogući način". U budućnosti će velike korporacije imati sve manji utjecaj što se tiče "američkog načina provođenja raznih stvari". Američki način bit će sve manje popularan, dok će se tihom rađati jedna nova, globalna snaga u kojoj će podjednako biti utjecaja sa svih krajeva svijeta. Taj globalni kotao najbolje se danas ocrtava upravo u metafori multinacionalnih korporacija, što je za njih dobro. One su predvodnice globalizacijskih procesa upravo zbog svoje pluri-etničke strukture osoblja što će im, dugoročno gledano, i najviše pomoći u razumijevanju te globalne evolucije. Multinacionalne korporacije bit će prve koje će primijetiti i razumjeti tu evoluciju te će od nje najviše i profitirati. Ostatak svijeta kaskat će za njima u tom razumijevanju. Zapravo, ta se globalna evolucija najprije i počela događati unutar multinacionalnih korporacija, tako da je njima najlakše prilagoditi se globalizacijskim procesima, identificirati se s njima i profitirati od njih. Među svima njima, globalizacijskim procesima najprije će se prilagoditi kompanije čija baza nije u Americi: one neće biti dogmatski nastrojene prema ovoj novoj vrsti evolucije i zasigurno će se brže i lakše prilagoditi svemu tome nego njihovi kolege čija sjedišta kompanija se nalaze u Americi.

Na kraju krajeva, imat ćemo divovske korporacije sa svojim dioničarima, zaposlenicima, dobavljačima, partnerima, bankarima i klijentima koji će dolaziti podjednako iz svih krajeva svijeta. Te će kompanije biti nevjerojatno moćne i uvelike će utjecati na prosperitet bilo koje zemlje na svijetu u kojoj će poslovati. Sve će ovisiti o odlukama velikih korporacija, o tome hoće li o ovoj ili onoj zemlji otvoriti svoja predstavništva. Nacije će se sve više međusobno natjecati u privlačenju velikih korporacija, ali će također snažno reagirati na njihovu

moć kako bi spriječili sve ono neprihvatljivo što dolazi u paketu s njima. Nacije također, ukoliko to žele, mogu imati veliku moć, a nju mogu postići ujedinjavanjem s drugim nacijama. Udrživanje nacija može biti i te kako moćno oruđe u svladavanju globalizacijskih prepreka. Sve je to svojevrsna igra prevlasti i moći, a udrživanja se mogu postići na raznim razinama, ne samo na razini kapitala. Ravnoteža će biti postignuta i ona će u konačnici rezultirati jednim dobrim svijetom u kojem će biti užitak živjeti. Ali, nacije će u tom industrijski nastrojenom svijetu imati sve manju moć. Jedini nacionalni utjecaj budućeg svijeta svodit će se na njihovu učinkovitost u nagovaranju multinacionalnih korporacija na sudjelovanje u industrijskim procesima na tlu njihovih zemalja. Bogatstvo će biti ostvarivano u velikim korporacijama i u beskrajnom nizu manjih koje će biti njihovi partneri, ili dobavljači na lokalnim razinama.

Kao posljedica toga, nacionalne države će se s vremenom svesti na porezne cjeline, na skupine ljudi koje dijele isto porijeklo i kulturno naslijede te koji govore istim jezikom te u skladu s tim zajedno odlučuju kako će i na koji način dijeliti bogatstvo koje su sami ostvarili na svom teritoriju, ili bogatstvo koje su možda njihove kompanije (u većini slučajeva samo djelomično njihove) ostvarile u matičnoj zemlji i drugim zemljama svijeta. Gospodarska suradnja i međuovisnost tih naroda postajat će s vremenom sve jača i jača. Ljudi koji se opiru globalizaciji dopuštaju da vlak napusti stanicu bez njih. Izbor je jasan: primorani smo izabrati između jedne zatvorene albanske vizije svijeta (do 1980-ih godina ta se zemlja teško otvarala prema ostatku svijeta) i jedne otvorene kalifornijske vizije svijeta. Ova potonja, naravno, uključuje i brojne spone s ostatkom svijeta te veliku količinu međuovisnosti zemalja. Financiranje ratova u takvom otvorenom modelu teško je zamisliti. I, možda bismo idući tim putem napokon mogli dostići taj od davnina sanjani san koji u prošlom stoljeću nije bio dovoljno jak da bi spriječio stravična mučenja i ratne strahote, a to je: *"izgradnja svjetskog mira putem svjetske trgovine"*.

Svibanj, 2008. godine

Globish diljem svijeta

Draga Elia! Ti si divna i jako pametna mlađa žena. Kako se to obično kaže na engleskom, pravi si dragulj. Hvala Ti za Tvoje prijateljstvo. Život je prelijep. Ja se još uvijek na svim frontovima vrlo intenzivno bavim Globishem. Prevodim knjigu na brojne svjetske jezike. Izašla su mi prijevodi na talijanski, španjolski i korejski. Moram Ti se pohvaliti i s mojom novom knjigom *Globish The World Over (Globish diljem svijeta)* u kojoj objašnjavam koncept Globisha, cijela je napisana na Globishu. Distribuirat će je putem interneta. Napravila bi mi veliku uslugu kada bi mi poslala svoj komentar nakon što pročitaš moju novu knjigu. Nikada nisam mislio da će u mirovini imati toliko posla. Čestitam Ti na novoj knjizi. Vjeruj mi, kada Ti knjiga izade iz tiska više nikada nećeš ući u knjižaru kao prije nego što je i Tvoja knjiga bila unutra. Globalizacija je fascinantna tema. Kao i što je to bila kolonizacija prije dvjesto, tristo godina, to je jedan od procesa koji se događaju jednom u povijesti čovječanstva i nikada više nego jednom. Bit će potrebno nekoliko stoljeća da globalizacijski procesi budu završeni, ali tada više neće biti moguć povratak na staro (za razliku od kolonizacije). Ti i ja samo možemo biti sretni što živimo u razdoblju u kojem se naše društvo može razvijati zahvaljujući fosilnim gorivima (za koje je trebalo proći milijarde godina da se stvore u podzemnim slojevima zemlje te dodatnih tristo godina kako bismo ih iskoristili) i u vrijeme kada je izumljena globalizacija i kada je u tijeku njezina provedba. Jednoga ćemo dana biti ponosni što smo upravo mi bili sudionici tih globalizacijskih procesa. Ja sam počeo raditi za multinacionalne kompanije 1965. godine, Ti tada još nisi bila rođena. Moji kolege i ja doista smo imali osjećaj da se u mnogome razlikujemo od naših bivših školskih kolega. Imali smo osjećaj kao da gradimo jedan novi, drugačiji svijet. Imali smo osjećaj kao da doprinosimo izgradnji svjetskog mira putem svjetske trgovine. Tko zna? Vrijeme će pokazati je li doista bilo tako. Upućujem Ti moje najljepše želje za uspjeh Tvoje knjige.

Svibanj, 2009. godine
Jean Paul Neriere

Dragi Jean Paul!

Jako sam sretna što se ponovno čujemo. Moje najiskrenije čestitke povodom izlaska Tvoje najnovije knjige *Globish The World Over (Globish diljem svijeta)*. Javljam Ti se, prema našem dogovoru, nakon čitanja Tvoje knjige i moram Ti odmah reći da je odlična, jako mi se svidjela. Vrlo je interesantna, šarman-tno napisana i vrlo edukativna. Dok je čovjek čita razmišlja o cijelom svijetu. Tvoja je knjiga pravo *Globalno selo* na djelu, doista. Ako netko uistinu želi saznati kako zvuči GLOBALNI JEZIK, sada to može i saznati. Mogli bismo reći da je Globish jednostavan način ulaska u svijet, baš kao što standardni engleski ponekad možemo doživjeti kao bijeg iz realnog svijeta. Nije li tako? U pravu si, ako želimo razumjeti ljudе s raznih krajeva svijeta, moramo se prilagoditi jeziku kojim oni govore, a u većini slučajeva to su danas osnove engleskog jezika kojima se služi većina čovječanstva, kako si sam istaknuo. Kao profesorica engleskog jezika, ali i kao spisateljica, držim ovaj koncept vrlo zanimljivim i intrigantnim. Svijet se definitivno smanjuje svakoga dana sve više i više, a ljudi sa svih strana svijeta sve su bliži jedni drugima, sve su veći prijatelji jedni drugima, sve bolji suradnici, zahvaljujući Globishu. Svidjela mi se metafora nogometa u Tvojoj knjizi. U njemu kao i u komunikaciji na svjetskoj razini vrijede *ista pravila i ograničenja za cijeli svijet*. Ideja pojednostavljivanja komunikacije nasuprot njezinoj složenosti također je na neki način divna, jer približava ljude jedne drugima. Tvoj pristup komunikaciji na svjetskoj razini nema veze s elitizmom znanstvenih krugova ili nečim drugim sličnim tome. Kada govorimo o statusu s aspekta Globisha, odgovor bi mogao glasiti: S Globishem, svi mi dolazimo iz istoga svijeta, svi postojimo zajedno. Divno je zamišljati svijet zajedništva, makar to bilo samo u sferi komunikacije kao takve, jer svi znamo da je danas teško zamisliti to sto postotno zajedništvo u praksi. Naime, globalizacijski procesi s naslova tržišnog fundamentalizma ili liberalnog kapitalizma, nazovimo to kako želimo, još uvijek proizvodi sve veću gospodarsku krizu i sve izraženije društvene razlike. Ali, moramo biti optimisti, jer ljudi polako počinju razumijevati moć zajedništva, a to će zajedništvo jednoga dana, prije ili kasnije, uistinu promjeniti svijet i učiniti ga boljim mjestom za život i rad. Do

tada, divan je osjećaj doprinositi tom zajedništvu putem naših djela. Globish je divna podloga za sve ljude svijeta, bez razlika i iznimaka i upravo u tome vidim njegovu najveću vrijednost. On zasigurno ima i svoja ograničenja i manjkavosti, ali s druge strane on iscrtava svjetsku mapu bez granica i upućuje jednako toplu dobrodošlicu svim stanovnicima ovoga svijeta u ured za stjecanje globalnog državljanstva.

Srpanj, 2009. godine
Elia Patricia Pekica Pagon

Draga Elia! Hvala Ti što si mi se u tako kratkom roku javila s Tvojim dojmovima. Jako si pametna i Tvoj sažetak moga koncepta nevjerljivo je precizan i inteligentno napisan. Nisi apsolutno ništa vezano za moju ideju propustila spomenuti. Hvala Ti na tome. Ono što si napisala trebalo je biti u knjizi! Osim što ćeš svoj komentar moje knjige objaviti u svojoj knjizi, ili u časopisu za koji radiš, najbolje bi bilo da mi dopustiš da prema potrebi u medijima citiram neke Tvoje riječi, ili Tvoj prikaz moje knjige u cijelosti. Ništa u Tvojem prikazu ne bih promjenio, osim osobnih komentara koji ostaju između Tebe i mene. Od prvog dana našeg poznanstva pružaš mi veliku potporu, što je predivno. Drago mi je što znam da je moj koncept lijepo primljen i u Tvojoj zemlji u čemu si mi Ti puno pomogla. Mogli bismo u budućnosti još više popularizirati Globish u Hrvatskoj, na čemu Ti se unaprijed zahvaljujem i ostajem otvoren za našu daljnju suradnju. Proslijedit ću Tvoj prikaz knjige i Davidu Honu, mom ko-autoru i prijatelju koji će, siguran sam u to, biti oduševljen pročitanim. Upućujem Ti najtoplje pozdrave, uz najljepše želje za Tvoju knjigu razgovora na temu globalizacije za koju se iskreno nadam da ću je, nakon što je izdaš na hrvatskom, jednoga dana moći pročitati i na engleskom jeziku.

Srpanj, 2009. godine
Jean Paul Neriere